

تیتریک
سینمای ایران

سعید مروتی

بار دیگر جشنواره فیلم فجر؛ آیینی که در چهل و دو سالگی، جوان تر از سال های اولیه شکل گیری اش است؛ جشنواره ای با فیلمسازان جوان و جویای نام که اسامی خیلی هایشان را بیشتر در همین روزها شنیده ایم. بسیاری از نام های آشنا و چهره های شاخص سینمای ایران، روزگاری چهره های گمنام و کمتر شناخته شده ای بودند که نخستین بار با حضور در فجر مطرح شدند و نامشان بر سر زبان ها افتاد. مثل قدیمی ترین کارگردان حاضر در جشنواره امسال، مسعود جعفری جوزانی که ۳۸ سال پیش در جشنواره چهارم فجر، با «جاده های سرد» مطرح شد. روزگاری که در غیبت فیلمسازان نسل اول، هر دوره از جشنواره، با حضور چهره های تازه نفس نسل پس از انقلاب برگزار می شد و هر دوره محلی برای کشف استعداد های تازه بود. پس از بازگشت کارگردان های شاخص نسل اول در جشنواره پنجم هم فیلم فجر همچنان پدیده ها و فیلم اولی هایش را داشت. تا سال ۱۳۷۷ جشنواره، آینه تمام نمای سینمای ایران بود و اساسا همه راه ها به فیلم فجر ختم می شد و پس از آن هم اغلب فیلمسازانی که بعدها به کارگردان های شاخص تبدیل شدند، تشخیص و اعتبار را با حضور در جشنواره به دست آوردند. آیین جمعی فیلم دیدن در بهمن ماه، از نسلی به نسلی دیگر منتقل شد و با نفس تماشاگر پیگیر و جریان انتقادی مؤثر و برنامهریزی متولیان سینمای ایران، همه آنچه حال و هوای جشنواره ای خوانده می شد، جشنواره به جشن و آیین به آینه بدل شد. جشن بزرگ سینمای ایران و آیینی که آینه وار، عیار فیلم ها و فیلمسازان را مشخص می کرد. اینکه جشنواره فیلم فجر نه فقط محل کشف استعدادها و جایی برای حضور جوان ها که آوردگاه بزرگان بود داستان دیگری است. آنچه بر جشنواره در طول این سال ها گذشت هم داستان دیگری است. ضمیمه «بیست و چهار»، در ۱۱ شماره این داستان دیگر را بازخوانی می کند و البته در حد مقدور و ممکن به معرفی و ارزیابی فیلم های امسال می پردازد. از فرصتی که فیلم فجر محملش را فراهم کرده بهره می گیریم تا از سینمای ایران و جشنواره بگویم؛ از جشنواره ای که در طول روزهای برگزاری اش، سینمای ایران را تیتریک می کند.

آنچه در جشنواره فیلم فجر امسال خواهیم دید

ایستگاه چهل و دوم

مهرنوش سلماسی

چهل و دومین جشنواره فیلم فجر، سومین جشنواره ای است که در دولت سیزدهم برگزار می شود؛ جشنواره ای که مانند سال گذشته دبیرش مجتبی امینی است؛ تجربه می گوید ثبات در مورد نهاد سیاستگذار و برگزارکننده جشنواره، به رخدادی منسجم و هدفمند منجر می شود. با توجه به تعداد بالای فیلم هایی که مستقیم یا غیرمستقیم با سرمایه نهادهای دولتی تهیه شده اند، می توان گفت آنچه در فجر چهل و دومین خواهیم دید محصول سلیقه و بینش مدیران و برگزارکنندگان است. خروجی ۱۰۶ فیلم ایرانی که متقاضی حضور در جشنواره امسال بوده اند، ۳۳ فیلم بلندی است که در بخش های سودای سیمرغ، نگاه نو و پویانمایی به نمایش درمی آید. ۸ درام اجتماعی، ۶ فیلم در ژانر دفاع مقدس و جنگ، ۳ فیلم از تاریخ معاصر ایران و ۴ فیلم زیرمجموعه های کمدی، تاریخ اسلام، کودک و درام ورزشی ترکیب حال حاضر فیلم های جشنواره تا به اینجاست؛ ترکیب متفاوتی که نشان از رونق درام های اجتماعی نسبت به سایر ژانرها در فیلم های امسال جشنواره فیلم فجر دارد.

از میان ۲۲ فیلم اعلام شده در بخش مسابقه سینمای ایران، ۶ فیلم به طور مشخص به سینمای جنگ اختصاص دارند؛ احمد، آسمان غرب و مجنون، ۳ پرتره از شهید احمد کاظمی، شهید شیرودی و شهید مهدی زین الدین را روایت می کنند و فیلم های قلب رفته، دست ناپیدا و میر و نیز در ادامه همین ژانر قرار می گیرند. بنیاد سینمایی فارابی با مشارکت در تولید ۱۲ فیلم، بیشترین سهم را در جشنواره امسال دارد و نهادهایی چون سازمان اوج، بنیاد شهید، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سازمان فرهنگی و هنری شهرداری و سازمان سینمایی سوره هم نمایندگانی در جشنواره امسال دارند. فیلم های بخش خصوصی در فجر چهل و دوم پر تعداد نیست. با توجه به استقبال مخاطبان در بلیت فروشی، می توان گفت بیشترین توجه عمومی نصیب ۲ نماینده بخش خصوصی، «تمساح خونی» و «صبحانه با زرافه ها» شده است. فیلم «بی بدن» محصول سازمان فرهنگی و هنری شهرداری هم از جمله آثار کنجکاو و برانگیز امسال است که خیلی زود بلیت هایش به فروش رسید.

مسعود جعفری جوزانی و بهروز افخمی تنها نمایندگان سینمای دهه ۶۰ در جشنواره امسال هستند. «صبح اعدام» افخمی و «بهشت تبهکاران» جعفری جوزانی، جزو فیلم های بحث برانگیز جشنواره امسال هستند. از کارگردان هایی که دهه ۷۰ نخستین فیلم شان را ساختند باید به محمود کلاری، مدیر فیلمبرداری نام آشنای سینمای ایران که با «تابستان همان سال» به جشنواره آمده، اشاره کرد. اصغر نعیمی، انسیه شاه حسینی و

سودای سیمرغ

بخش مسابقه سینمای ایران (سودای سیمرغ)، قلب تپنده جشنواره فیلم فجر است؛ بخشی که بیشترین توجه عمومی را به دنبال دارد. امسال ۲۲ فیلم به مسابقه سینمای ایران راه یافته اند:

آبی روشن بابک خواجه پاشا
آسمان غرب محمد عسگری
آغوش باز بهروز شعبانی
احمد امیرعباس ربیعی
بهشت تبهکاران مسعود جعفری جوزانی
پرویز خان علی ثقفی / نگاه نو
تابستان همان سال محمود کلاری
تمساح خونی جواد عزتی / نگاه نو
دروغ های زیبا مرزقی / آتش زمزم
دست ناپیدا انسیه شاه حسینی
دو روز دیرتر اصغر نعیمی
شه سوار حسین نمازی
شور عاشقی دارپوش یاری
صبح اعدام بهروز افخمی
صبحانه با زرافه ها سروش صحت
قلب رفته خیرالله تقیانی پور
مجنون مهدی شاه محمدی / نگاه نو
معجزه پروین محمدرضا ورزی
میر و حسین ریگی
نبودنت کاوه سجادی حسینی
نیتون محمدابراهیم غفاریان / نگاه نو
نوروز سهیل موفق

پویانمایی

۴ انیمیشن در بخش پویانمایی چهل و دومین جشنواره فیلم فجر به نمایش درمی آید. اختصاص بخشی ویژه به فیلم های انیمیشن، یکی از اتفاقات جالب توجه این دوره است.

بعی قهرمان حسین صفارزادگان و میثم حسینی
رویاشهر محسن عنایتی

محمد رضائوری هم که کارگردانی را از دهه ۸۰ آغاز کردند از سینماگران باتجربه حاضر در جشنواره چهل و دوم هستند. پس از آنها بهروز شعبانی، دارپوش یاری و کاوه سجادی حسینی قرار می گیرند. بقیه کارگردان های حاضر در جشنواره امسال را ترکیبی تشکیل می دهد که اغلب شان در همین سال های اخیر تجربه ساخت فیلم بلند یافته اند.

آنچه واضح است تفاوت چشمگیر فیلم های جشنواره با تصویر مسلط اکران سینماهاست. جشنواره ای که گرایش های مختلف فیلمسازی با غلبه درام اجتماعی و آثار مرتبط با دفاع مقدس به همراه چند فیلم شخصی و هنری در آن به چشم می خورد و اگرانی که در قبضه فیلم های کمدی است. جشنواره فیلم فجر از دوره اول تا امروز که چهل و دومین دوره اش آغاز می شود، جز سینماگران، کارنامه مدیران هم بوده است. با این مقدمه به استقبال مهم ترین و پرتیرترین سالانه سینمای ایران می رویم.

نگاه نو

۱۱ فیلم در بخش مسابقه فیلم های اول (نگاه نو) به نمایش درمی آید که از این تعداد ۴ فیلم در بخش مسابقه سینمای ایران نیز حضور دارند.
آپاراتچی قربانعلی طاهرفر
باغ کیانوش رضا کشاورز
بی بدن مرزقی / حسین علیزاده
پرواز ۱۷۵ محمدحسین حقیقت
پرویز خان علی ثقفی
تمساح خونی جواد عزتی
شکار حلزون محسن جسور
ظاهر حسین عامری
ملکه آلیشون ابراهیم نور اور محمد
مجنون مهدی شاه محمدی
نیتون محمد ابراهیم غفاریان

مستند

۸ فیلم به بخش مستند جشنواره فیلم فجر راه یافته اند؛ فیلم هایی که در جشنواره سینما حقیقت نیز به نمایش درآمده اند و اغلب شان موفق به دریافت جایزه شده اند.
آخرین کوسه نهنگ رامتین پالاف
احمد مصطفی رزاق کریمی
تکتیر در اسارت مهدی ایمانی شهسبیری
خانواده خلج مریم الهامیان و مصطفی حاجی قاسمی
ز بیا، لذت، مبتذل امیررضا جوادی
ستار الکلاسیکو هادی شریعتی
قوی دل علی فرحانی صدر

ساعت جادویی (سفر به تاریکی) محمدعلی بصیری نیک
شمشیر و اندوه عماد رحمانی و مهرداد محرابی